

עלון 81 - שבט 4 תשפ"א
עלון שומעי לקחו של מורנו הרב יואל שורץ שליט"א
לעילוי נשמת הרבנית בילא רחל גולדברג ע"ה

ואחרי כן "וַתִּגֵּד לְבָנֶי יִשְׂרָאֵל" - אלו האנשים. [אמנם השם יעקב הוא מבטא את המהות הטבעית של עם ישראל שהיא ירושה מהאבות, וישראל הוא שם המעלה - שמושגת בעמל כמו שאמר שרו של עשו את משמעות השם "ישראל" (בראשית לב כט): "...כִּי שְׂרִיתָ עִם אֱלֹקִים וְעַם אֲנֹשִׁים וְתוֹכַל", וזו היא הסיבה שהאיש קודם לאישה להחיותו, בגלל חיוביו הרבים יותר משל האישה, שהוא חייב במצוות עשה שהזמן גרמן ולימוד התורה המביאים אותו עם קיומם למדרגות גבוהות יותר משל אישה רגילה, ולכן הוא מודה שלא עשני אישה בגלל האפשרות שלו להגיע למדרגות גבוהות יותר מאשר האישה הרגילה, ואכן מצאנו שניביאים היו ארבעים ושמונה ורק שבע נביאות. ונבואה היא המדרגה הגבוהה ביותר שביכולת האדם להשיגה.

ולעומת זאת האישה מברכת שעשני כרצוני, כיוון שיש לה מן המוכן -עשני- מעלות בטבע שאין לאיש אותן בטבע ורק אחר עמל יכול להגיע אליהם. לדוגמה: החזון איש אמר: אישה כשרה, יכולה להגיע להשגת דעת תורה, בלא לימוד תורה מה שאין לאיש בלא עמל בתורה לא יוכל להשיגה.

רבי עקיבא איגר במכתבו לידידו אחר פטירת אשתו כתב: "מי מקרוצי חומר יודע צדקותה וצניעותה יותר ממני, כמה פעמים היה לי משא ומתן עמה ביראת שמים עד חצות הלילה". הרי זו דוגמה כי אישה יכולה גם בלי כח התורה לזכות ליראת שמים נכונה.

עיקר מעלות הנשים במרוצת חייהן

הבת עד נישואיה : חזל אמרו (סוטה ב א) "...אמר רב יהודה אמר רב ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני", למדנו מזה: שעיקר מעלת האישה היא שבהיותה נערה היא "בת פלוני", לעומת הבן שקרוי "פלוני", עצמאי, לא בן פלוני, היינו הבת מיישמת את חינוך הבית שלה על פי מורשת בית הוריה. שגם אחר נישואיה, הבית החדש קשור יותר לקרוביה מאשר לקרובי בעלה, אצל האיש כתוב (בראשית ב כד) "עַל כֵּן יַעֲזֹב אִישׁ אֶת אָבִיו וְאֶת אִמּוֹ וְדָבַק בְּאִשּׁוֹ..." אצל הבת לא נאמר שעוזבת ולמרות שאחר הנישואין היא נושאת את שם משפחת בעלה.

ולאחר מכן עיקר מעלתה שהיא "אשת פלוני" - שותפה למעלת הבעל שהרי מעתה שם משפחתה כשם משפחת הבעל. וגם לכן היא רוצה להינשא יותר מאשר רוצה האיש לשאת אישה. [מחקר שנעשה בעולם גילה: כי סטודנט וסטודנטית המשוחחים זה עם זה, חמישים אחוז מהבנות חושבות על נישואין ומהאנשים רק עשרה אחוזים מהם חושבים על נישואין].

עם ישראל מברך בכל יום עוטר ישראל בתפארה - הוא הכיסוי על הראש, שהוא גם ככתר למלך שישראל הם בני מלכים, והוא גם נחשב לכומתה של חיל בצבא ה! האיש מקבל כתר זה כבר בגיל שלוש היא הכיפה ומקבל עליו ללמוד מההורים המחנכים אותו לקיום המצוות, ובגיל שלוש עשרה הכתר השני שהוא תפילין של ראש המורה על קבלתו העצמית של הנער לקיים המצוות [תפילין של יד כנגד נעשה ושל ראש כנגד ונשמע] ובחתימה הטלית המכסה את הראש המורה על קבלת אחריות על המשפחה. והאישה הכתר שלה ניתן לה בעת הנישואין והוא כיסוי הראש. האישה מסוגלת להתאים את עצמה לבעלה כאמור (בכורות ל) מעשה באישה שהיתה

לדמותה של האישה היהודייה שיהיה כעין הספד לעילוי נשמת הרבנית בילא רחל גולדברג ע"ה

הספד הוא מלשון הפסד, ומטרתו: ללמוד מה חסרנו בפטירת האדם שעליו נערך ההספד, וזה חשוב הן לכבוד הנפטר והן לחיים, לעורר אותם לתיקון המעשים, במיוחד אחר פטירת צדיקים, בגלל שהצדיקים שנפטרו חסרים בעולם, ואז אין את זכותם המגינה על הדור. וכמו שקרה אצל אותם בריונים שרבי זעירא קירב אותם, וכשהוא נפטר חזרו בתשובה, באומרם עד עכשיו זכותו הגינה עלינו, ומעתה אנו חסרים את זכותו.

עלון זה מוקדש לעילוי נשמת האישה הגדולה בילא רחל גולדברג ע"ה בתו של אחד מגדולי הדור הקודם רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל שהיה אחד מרבתי של מורנו ואשת חבר לאחד מגדולי הדור שנפטר לפני כחמש חודשים - רבי זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. והיא היתה סמל לנשים צדקניות של דורנו. ובגיליון זה יתואר דמותה של אשת החיל היהודיה ובמיוחד זו היונקת הן מבית אבא [שעל כך אמרו (פסחים מ"ט): לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו ויישא בת תלמיד חכם, שאם לא ימצא בביתו היא תגדלם כראוי מכח מה שספגה בבית הוריה] והן המושפעת כאשת חבר מבעלה ובכח זה היא משפיעה על צאצאיה. אמנם, כבר ידוע שהתבטא החזון איש כי כל בוגרת בית יעקב נחשבת בעצמה כבת תלמיד חכם, אבל, ודאי מעלה כפולה יש למי שמלבד שהיא עצמה אישה חשובה היא גם בת ואשת תח.

הרבנית גולדברג נפטרה עקב מגפת הקורונה שנדבקה בה, בערב שבת בשלח וביום ראשון לאחריו נפטרו עוד שני גדולי ישראל הגאון רבי משולם דוד סולובייציק זצ"ל והגאון רבי יצחק אריה שיינר זצ"ל, הדבר הזכיר את מה שפירשו חז"ל את הכתוב (זכריה י"א ח) "וְאֶחָד אֶת שְׁלֹשֶׁת הָרָעִים בִּירַח אֶחָד" - שזה אמור על מיתת מרים, אהרן ומשה. פטירה של שלשה אישי סגולה בזמן אחד כשמגיפה שלא ידוע כמותה משתוללת בעולם, ובוודאי על כך כתוב (ישעיהו נ"ז א): "הַצְדִּיק אֲבָד וְאִין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב וְאֲנֹשִׁי חֶסֶד נְאֻסִים בְּאִין מְבִין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נְאֻסָף הַצְדִּיק". וייתכן שפטירתם של שני ראשי ישיבות ענקי התורה יחד עם הצדקנית יביא להתבוננות גם בגללה, וכיוון שהעיתונות התורנית מתארת את ההפסד שנגרם לעולם היהודי באבדן צדיקים, אבל את חסרונו של אישה צדיקה לא מרבה, לתאר לכן אנו מביאים מדברי רבינו בספר בת ישראל בגדלותן של בנות ישראל הצדיקות וממה שנוסף בעת השבעה של הרבנית הדגולה שחלק מהשבעה היה בפרשת יתרו שבה נתבארה מעלת בנות ישראל.

הקדמת הנשים בהכנה לקבלת התורה מלמד על תפקיד האישה ביהדות

ועוד אמרו רז"ל: בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים, וכן לעתיד לבוא הגאולה תהיה בגללן. (כמו נשי זמננו בוגרות תנועת בית יעקב הנוטלות עול פרנסת הבית כדי שהבעל ישב וילמד, עובדה זו שינתה את פני הדור לטובה בקיום התורה והמצוות בגלל לימוד התורה שהתרבה בדור [זכותן]).

בפרשת יתרו מצאנו את חשיבות תפקיד האישה שהקדים אותה ה להכין אותן לקבלת התורה לפני הגברים, ככתוב (ש מות יט ג): "...כֹּה תֹאמַר לְבֵית יַעֲקֹב... - אלו הנשים -

דבר חודש בחודשו - עלון 81 - דמות הרבנית בילא רחל גולדברג ע"ה. שבט 4 ה'תשפ"א

ישראל לקבלת התורה ונשלח תחילה אל הנשים וחז"ל (שמות רבה יתרו כח, ב) נתנו כמה סיבות.

א. למה לנשים תחלה שהן מזדרזות במצות, ב. כדי שיהיו מנהיגות את בניהן לתורה, ג. א"ר תחליפא דקיסרין אמר הקדוש ברוך הוא כשבראתי את העולם לא צויתי אלא לאדם הראשון ואחר כך נצטווית חוה ועברה וקלקלה את העולם עכשיו אם איני קורא לנשים תחלה הן מבטלות את התורה לכך נאמר כה תאמר לבית יעקב". ונבאר את ג' הדברים.

א. הנשים מזדרזות למצוות יותר. טבען של הנשים שהן בעלות רגש, לכן הרגש הדתי מפותח אצלם יותר, כמו כן מצאנו כי כשעמדו נשים למבחן בדברים עקרוניים, הם עמדו במבחן יותר מהאנשים, כמו שחז"ל הראו שבדור המדבר לא השתתפו הנשים בחטא העגל ובחטא המרגלים, כמו כן בזמנים שהיה צורך במסירות נפש על קידוש ה' פעמים רבות הנשים עמדו במבחן יותר מאשר האנשים, בגמרא (גיטין נ"ז) מסופר על קבוצת ילדים גדולה שכולם קפצו לים כדי שלא להיכשל בחטא, הילדות היו הראשונות לקפוץ לים.

כמו כן כשסיפרו רבותינו (גיטין שם) על מסירות הנפש שבעם ישראל הביאו לדוגמה אשה ושבעת בניה שחונכו על ידה למסור את נפשם על קידוש ה' כמבואר במדרש, וכן היא עצמה לבסוף קפצה מן הגג כדי שלא ישלילו אותה בחטא. בגזירות רבות היו הנשים נהרגות על קידוש השם יותר מהאנשים וכמו שהעיד היעביץ על גירוש ספרד שהנשים ופשוטי העם מסרו את נפשם על קידוש ה' יותר מהמלומדים.

כן מסופר שבשנות האינקוויזיציה היו נשים ששכנעו את בעליהם למסור נפש, כן מסופר, שבספרד היו מקרים שבזמן שהוליכו את הנשים אל מקום המוקד וכשראו מרחוק את האש הגדולה וזפת וגופרית אשר הוכן להן התחילו לשיר ולרקוד כאילו הובלו אל חופתן ושמו הגדול נתקדש על ידיהן ברבים וכל העומדים מסביב היו משתוממים ומתוך האש צועקות שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד! מי שפעל בעצרות חיזוק אצל בעלי התשובה יכול להעיד כי רוב הבאים הן נשים. ולהבדיל גם בקרב האומות נשים יותר דתיות מגברים.

ב. חינוך הילדים מסור לידיהן, וכאמור למעלה: כתוב שמע בני מוסר אביך ואל תיטוש תורת אבך, את מוסר האב הבן מקבל בגיל מבוגר יותר, לכן שלמה מורה לו קבל אותו. אבל את תורת אמו ספג כבר מעת היניקה. לכן שלמה רק מזהיר "ואל תיטוש תורת אבך". לכן הצורך לעורר את הנשים מיד הוא חשוב.

ג. שלא יקרה מה שקרה אצל אדם הראשון שהוזהר על איסור אכילת פרי עץ הדעת בלא חוה ולכן היא גרמה לכשלון הגדול, לכן בנתינת התורה הקבה אמר למשה שישותף אותם תיכף במצוות.

למה נשים פטורות ממצוות עשה שהזמן גרמן

כמה טעמים נאמרו בזה: האחד, כמו שכתב האבודרהם שיש חשש שבעיסוק האישה במצוות האלו יהיה הבעל זקוק לה באותה זמן ולא תוכל לעשות, יכול הדבר לגרום לחוסר שלום בית, וראיה לדבריו, כמו שמצאנו בסוטה ששם ה' נמחק למען שלום הבית. בנוסח אחר ביארו, שהעסק בענייני הבית הוא מצווה והעוסק במצווה פטור ממצווה אחרת, זה מלמד עד כמה גדולים מעשי האישה שנחשבים למצווה הפוטרת משאר מצוות. טעם נוסף אמר הרשר הירש, האיש זקוק למצוות אלו ולא האישה משום שהאיש נמצא בעולם הגדול וחשוף להשפעות שליליות לעומת האישה החוסה בצל הבית היהודי המלא בקדושה.

נשואה לחסיד והיתה קושרת לו את התפילין ואחר שהוא מת נשאה מוכס והיתה קושרת לו את קשרי המוכסים. (שהם בכלל גזלנות).

והנישואין אין היא שותפות עם הבעל בלבד, אלא היא גם השלמת הבית, לכן רבי יוסי כינה את אשתו "בית", והצדיק ר' אריה לוי אחר פטירת אשתו שהיה נשאל היכן ביתו, היה עונה: אני רק מתגורר במקום פלוני כי בית אין לי. האיש הוא שר החוץ והאישה שר הפנים כהגדרת הרבנית נריה, איש יוצר את מעמד המשפחה החברתי והכלכלי והיא משלימה את התוכן הרוחני לאותו מעמד שלפי הרש"ר הירש המשמעות היא שהאישה מרוממת את בעלה מעבר לעיסוקיו אל עצמיותו הפנימית היותו אדם מישראל!

מסתבר שזו סיבה שהאישה יכולה לשנות את בעלה יותר מאשר הבעל את אשתו כמסופר במדרש ב"ר מעשה בחסיד וחסידה שהיו נשואים ולא היו להם ילדים, אמרו אין אנו מועילים לה, הלכו ונפרדו והוא נשא מרשעת והיא רשע, האישה עשתה את בעלה לצדיק והרשעית הפכה את בעלה לרשע, מסיים המדרש ומסכם: "הוי, הכל מהאישה"! ומקובל לומר שמאחרי כל אדם גדול ניצבת אישה גדולה.. אברהם הקים את אוהל שרה בראשונה, לא רק בגלל צניעות אלא גם להדגיש שצריך להקים את חלק האישה קודם, ששרה היתה מגיירת את הנשים הרי זה עוד בטרם גירות האנשים, כי הן כאמור יסוד המשפחה.

בטבע הנקיבה יותר דומיננטית מהזכר, בבעלי החיים, (הזברה למשל כשמותקפת על ידי אריות, מנסה לברוח אצל הזכרים שהם יחסית עצלים יותר, הזכר של הנמלים והדבורים חי יום אחד בלבד והמלכה שנים רבות, ועוד דוגמאות רבות).

וגם אצל הגוים נאמר שאין להם אב כמו שמתאר המדרש (רות א ח. רות רבה פרשה ב, יג) "וַתֹּאמֶר נָעָמִי לְשֵׁתִי כְלֵתִיָּהּ לְכֹנֶה שִׁבְנָה אִשָּׁה לְבֵית אֹמֶה...". לבית אומתה, אבנימוס הגרדי מתה אמו ועלה ר מאיר להראות לו פנים ומצא אותם יושבין אבלים, לאחר זמן מת אביו ועלה ר"מ להראות לו פנים ומצא אותן עסוקין במלאכתן, א"ל כמדומה אני שאמך חביבה עליך יותר מאביך, א"ל ולא כן כתיב (רות רבה ב יג): אשה לבית אמה ולא לבית אביה, אמר לו יפה אמרת שאין אב לך". הרי, שלגוי אין מעלה באביו כמו באמו.

אבל, אצל בני ישראל שמעלת האב היא רוחנית, בגלל שהוא מעביר את מסורת התורה לבניו, לכן הוא נחשב יותר.

ובכל זאת, אומר המקרא (משלי א ח) "שִׁמְעֵ בְנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאַל תִּטְשׁ תּוֹרַת אָמֶךָ, למבוגר שכבר שמע את אמו מינקותו אומרים לשמוע כעת את האב, ולא לשכוח מה שלמד כבר מהאם.

ולא רק הבת והנשואה חשובה, כי חז"ל למדו כמה עניינים גם מנשים שאינם נשואות, כמו שכר פסיעות מאלמנה ויראת שמים מבתולה (סוטה כב, א), אלמנה היתה באה להתפלל בבית מדרשו של רבי יוחנן והוא שאל אותה למה היא טורחת להגיע עד בית מדרשו? והיא ענתה: הרי יש שכר פסיעות, מה שהיא טורחת להגיע עד מקום רחוק מעיד על חשיבות התפילה בעיניה שלא רק במקום קרוב היא מוכנה להתפלל ולהלכה גם נפסק כשיש יותר מבית כנסת אחד ראוי להתפלל בזה שהוא מרוחק יותר וכמו שאמרה אותה אלמנה. ויראת שמים מבתולה שהיתה מתפללת לא רק על עצמה שלא תכשל בחטא, אלא גם שלא ישללו אחרים בהסתכלות עליה.

למה נצטווה משה לפני קבלת התורה להכין את הנשים קודם כאמור לפני קבלת התורה נשלח משה להכין את עם

דבר חודש בחודשו - עלון 81 - דמות הרבנית בילא רחל גולדברג ע"ה. שבט 4 ה'תשפ"א

הפגוע עם המום שלו, כך נולד, כך מט פלים בו, כי רצון ה... דבר דומה זה נושא התנאים הכלכליים. את תמצאי משפחה עם עשר נפשות בשלושה חדרים עם שירותים בחוץ ובלי מילת תלונה. משפחות בחוץ בתנאים דומים, מזמן היו הופכות עולמות. דורשות שיקום, עמידר, תנאים, עיריה, סעד, ולא שלא בצדק. אבל במאה שערים הן שלמות במה שיש להן.

ההגשמה שלהן היא באמת דרך הבעל, דרך ההישגים שלו, דרך הילדים, וזה מה שמעניק להן סטאטוס, הצלחה. אין להן מה שאנו רגילים לקרוא לזה **הגשמה אישית**, כבני אדם ולא כנשים, והן גם לא מחפשות את זה. בכל התקופה שעבדתי שם לא נתקלתי אף פעם במישהי שדברה על תסכול, על פמיניזם כביכול, שוב: הן שלמות מה שיש להן. הדהים אותי לפעמים הכח שלהן; הבעל נמצא רוב היום בישיבה, והן אינן משתפות אותו בבעיות שלהן. עול המשפחה שמתחלק בחוץ על שני בני הזוג נופל שם כמעט כולו על כתפיה..."

לסיכום: במילים קצרות יש לראות את הדברים כך, החלוקה היא: ראש לבעל. לב לאישה. דעת לבעל ובינה יתירה לאישה. שר החוץ הבעל שר הפנים האישה.

"במחקרים שנעשו בקרב נפגעי שיתוק מוחי התברר שאכן שונה מוחה של האישה מזה של הגבר לא רק בגודלו אלא גם במהותו. ידוע כי החלק השמאלי של המוח אחראי לתיפקוד המילולי ואילו החלק הימני לכישורים המוטוריים אצל הנשים נמצא מרכז השליטה על שני סוגי הכישורים בצד השמאלי של המוחיים ואם נפגע הצד השמאלי הן נפגעות הן בכושר המילולי והן בכושר המוטורי. פגיעה בצד הימני בלבד של המוח אינה משפיעה על אף אחד משני הכישורים. לפני מספר שנים התגלה גרעין סופראכיזמטי במוח האדם השונה אצל גברים ונשים החוקרים סברו תחילה שמדובר בהבדל מורפולוגי גרידא שאין לו משמעות רבה. לא עלה על דעתם לשקול את הגרעינים האלה ולספור את תאיהם. שני מדענים הולנדים מהמכון ההולנדי לחקר המוח מצאו גוף דמורפי בעל צורה שונה על פי המין במוח השוכן באיזור הפראופטי של ההיפותאלאמוס תת הרמה הנמצאת קרוב לראש גזע המוח. הם מדדו את הנפח והמשקל וספרו את מספר התאים של גוף זה אצל הגברים והנשים והתברר שאצל הגברים מספר התאים גדול פי כמה ונפחם גדול פי שניים וחצי הם לא הסיקו מסקנות מהגילוי כי טרם גילו מה תפקידו של גרעין זה" (ספר האדם וטבעו).

כשם שאנו מוצאים חלוקה ביולוגית ומוחית בין האישה לאשה כך גם קיימת חלוקה בתכונות ובתפקידים וכל אחד מחונן ביחודיות משלו בנוסף לחובות והתפקידים השווים לשניהם. היחודיות של כל מין באה לידי ביטוי על ידי הברכה המיוחדת שמברך כל אדם מישראל מדי יום ביומו, האישה מברך שלא עשני אשה, הוא מודה על תוספת החיובים המוטילים על האישה יתר על האשה כמו מצוות תלמוד תורה ומצוות עשה שהזמן גרמן התלויות בזמן. האשה לעומת זאת מברכת ומודה על חלקה שעשני כרצונו היא מודה על כך שהיא עשויה היינו שהיא מחוננת מעצם טבעה בהרבה מעלות של שלימות יתר על האישה ראה עוד מהר"ל דרוש על התורה עם כ"ז בהוצאת תשל"א הדברים שבהם נתייחדו האישה והאישה הם רבים ואנו נעמוד כאן על כמה עניינים הנראים כעקרוניים שבהם.

עיסוק האשה בקישוט עצמה ויפוי ביתה
האשה מקדישה זמן רב ומאמצים גדולים ביפוי עצמה וביתתה כמו שאמרו רבותינו (כתובות ס"ה) דברים שהאשה משתוקקת עליהן תכשיטין, עוד אמרו (במדרש אסתר ג) רוצה אשה תהא בבתיים מצויירין ובבגדים מצויירין מלאכול עגלים פטומים. דברים אלו נראים פעוטים מדי בעיני האישה.

טעם נוסף, האישה זקוק לריענון והתחדשות חיצונית לא כן האישה שיש בגופה התחדשות מדי חודש. והתקדשות על ידי הטבילה.

נשים שקבלו על עצמן מצוות שהזמן גרמן כמו לולב ושופר שנהגו בנות אשכנז זה מחייב אותן, וזה בגלל שרצו להוסיף קדושה, והן יכולות לברך וציוונו אף שרק הגברים נצטוו אבל הן חלק מהעם, בנות עדות המזרח אינן מברכות. אבל אלו שרוצות לעשות מצוות שחייבים בה האנשים רק כדי להשוותן לאנשים הן מחללות כבוד שמים שהן מוחות בבורא שבראן בצורה שנבראו לנשים!

למה אישה פסולה לעדות

הסיבה העיקרית כנראה היא לא להכניסה למסגרת הציבור כל כבודה בת מלך פנימה. לכן גם אין ממנים אותן למשרות ציבור.

בזה מובן גם ההלכה האומרת "שום תְּשִׁים עֲלֶיךָ מִלְךָ... - ולא מלכה" (ספרי שופטים) וכן כל תפקידי השררה הציבורית, (רמב"ם מלכים פ"א ה"ה) אין אישה מתמנית כדיין ואין אישה כשרה להיות עד בדיני ממונות ובדיני נפשות ואישות, כל זה משום שתכונתה היא **הפנימה**, ואכן מעט מאד נשים בעולם הן פוליטיקאיות גם בארצות שבהן פתוחות בפניהן האפשרויות להתמודד באופן שווה על תפקידים ציבוריים בארצות מסוימות למרות שהן בכלל הארצות המתקדמות כמו שווייץ ויוון ישנן הגבלות בזכויות הבחירה לנשים כיוון שהדבר נוגד את אופיין.

מעניינת יותר העובדה שבכמה מקומות הוכשלו נשים מלהתמנות לתפקידי ציבור דווקא על ידי נשים כל זה מלמד שענין הנהגת ציבור שהיא תבונה חיצונית איננה מתכונתיה של האישה על כן נאמר (ילקו"ש שופטים ד): אוי לדור שאשה מנהגתו".

טעם אחר, כיוון שהאישה יש לה בינה יתירה היא עלולה לשפוט את הדבר בצורה לא אובייקטיבית מספקת.

למה האישה לא יורשת כשיש בן

אמנם בעבר היה קל יותר להבין זאת, הבנים היו תמיד שותפים עם האב ועמלו עמו להשגת הרכוש והבת היתה שותפה אל משפחת בעלה ואין זה הוגן שתיטול את עמל אחיה. בימינו שרוב הבנים עוסקים כל אחד במלאכתו ולא דווקא בעסק האב, קשה יותר להבין, ומכל מקום עלינו לקבל את דבר ה. בכל זאת, יש גם טעם בימינו, יקר לאדם שמו שיקרא על פועלו ככתוב במגילת רות ששמו של מחלון נשאר על שדהו על ידי ייבום אשתו רות. ודוגמה חיה היתה במשפחתנו, לחמי ז"ל היתה מאפיה, וקרה שהיא לא היתה יכולה להישאר בידי המשפחה והותנה עם הקונה להשאיר שם העסק ובני המשפחה המשיכו לקנות שם למרות שהדבר היה כרוך בטורח מסוים.

השקפת היהדות על תפקידי הגבר והאישה

הגישה הנכונה איננה לא שוויון ולא הפליה אלא חלוקה! אלו החיים בגישה כזו, כל אחד שמח בחלקו ואין להם את התסכול המצוי אצל אלו שאינם מרוצים ממינם. עובדת סוציאלית פרסמה כתבה בעיתון "קול העיר" בשנת תשמ"ד ובו כתבה: "לעניין הנשים שאני נתקלתי בהן בדרך כלל - באמת התרשמתי שהן מאושרות, בוודאי יותר ממה שהן קוראות בחוץ. (העולם הכללי), יש שם המון קבלה והשלמה, שזה דבר שחסר מאד אצל משפחות חילוניות. עבדתי למשל עם משפחות של ילדים פגועים, יש קבלה מוחלטת של הילד

דבר חודש בחודשו - עלון 81 - דמות הרבנית בילא רחל גולדברג ע"ה. שבת 4 ה'תשפ"א

בזה ועוד יותר יתפלא כאשר לאור ממצאים אלו יקבעו כי במקום הזה שכן אתר מסוים והוא נבנה בתקופה מסוימת והכל על סמך אותם הממצאים שלהדיוט אין הם אומרים מאומה. כך הוא הדבר להבדיל גם בלימוד תורה, מי שעמל בה מכיר את דרכי הדרשות ומבינם נכונה לא כן מי שלומד אותה בצורה שטחית ואקראית.

וכבר אמרו רבותינו (שבת פ"ה) למיימינים בה סמא דחיי ולמשמאילים בה סמא דמותא". ופירש רש"י שם: "למיימינים בה לעוסקים בכל כוחם וטרודים לדעת סודה כאדם המשתמש ביד ימינו". שהיא עיקר נוסף על הדוגמא האמורה ניתן לראות את הדבר גם על דרך משל אדם הרואה דבר שכתוב בכתב קצרנות והוא אינו מכיר דרך זו הוא רואה רק סימנים ותו לא. הוא אינו רואה כי כתוב כאן מאמר שלם כך מי שהורגל בדרכי לימוד התורה מבין נכונה את הנאמר. לא כן מי שאינו עמל בה בכל כוחו הוא אינו יכול להגיע להכיר את דרכי לימודה.

ואכן כך הספיד נכדה של הרבנית גולדברג, סבתא היתה דוגמא נפלאה לאדם שחי את התפקיד של עצמו, היא היתה כל כולה מרוכזת בלקיים את התפקיד שלה, זה היה נכון מאד בבית הוריה, ויותר בולט עם בעלה זצ"ל, המאמץ המתמיד הזה היה כרוך אצלה בשמחה ואושר של רגש של אהבת תורה עצומה, את הרגש והלב הזה היא הנחילה בטבעיות בחינוך צאצאיה, וכן לדורות של תלמידות בית יעקב. אחת התוצאות הברוכות לצורת החיים המרוממת הזו, היתה בכך שתמיד היתה ערנית לשים לב, מי צריך משהו ולמי חסר איזה דבר, זה היה כל כך חלק ממנה, שזה בלט אפילו בימי האבל על בעלה, וכן בימי מחלתה כאשר שכבה על ערש דווי היתה דרוכה לצרכים והחסרונות של הזולת, והמשיכה להתפלל כפי שהיתה רגילה, על כל מיני פרטים ופרטי פרטים של המוני יהודים. בשבעה אמר אחיה הגאון רבי מרדכי שגיסו הג"ר זלמן נחמיה היה כמו לוחות הברית, ואחותו הרבנית היתה הארון הברית ששמר והחזיק אותן, ולא הארון בלבד אלא הפנימי שבו שעשוי מזהב טהור, תנצב"ה.

המכון להסרת מכשול איסור תולעים לזיכוי הרבים!

ניתן להזמין הרצאות מהרב שליט"א בעניין תולעים
ודרכי הטיפול בהם 054-841-6169

לעילוי נשמת מישה בן תמרה ויצחק ת.נ.צ.ב.ה.

תרומות והקדשות: 052-718-9446, 058-325-8278

ספרי רבנו על המדף: 1. "דבר חודש בחודשו" ממספר 1 עד מספר 50 בכריכת ספר, 2. ענייני טו בשבת, 3. אמת מארץ תצמח, 4. הבחירות שהיו בארצות הברית (תשעז), 5. אדר פורים, 6. מגילת פורים, 7. ימי פורים, 8. זכור – עמלק (גרמניה), 9. פירוש תפילה מ-מה טוב עד ברוך שאמר, 10. ביאורי הברכות שאינן נמצאות בתפילות הקבועות.

ניתן להשיג את הספרים בחנות "יש כיסוי" [סריגת שוורץ], מלכי ישראל 1, ירושלים טל 02-5383955

הודעה חשובה לבעלי פלאפון מפוקח: ניתן להתקשר למערכת בדוא"ל או בפלאפון ולקבל העלונים לפלאפון.

להערות והארות, ולקבלת העלון במייל ולתגובות:
אש"ל – איגוד שומעי לקחו של רבינו:

eeguds@gmail.com

הגה"צ הרב שלמה וולבה זצ"ל טרח לבאר עניין זה בחוברת הדרכה לחתנים, וזל: "הרשיני נא לדייק בדבריך, אמרת דברי הבית שהם עבודה תוכן חיים ממש, אני חושב כי אוי ואבוי לאשה וגם לבעלה אשר דברים פעוטים כאלה הם תוכן חייה, תוכן חיים הוא עבודת ה מעשי החסד מחשבה בענייני תורה ושמירת הלכה, כך חושב כל בחור, הוא מחפש באשה חברותא והיא אינה יודעת ללמוד גמרא. לכל הפחות תהא בעלת מחשבה ובעלת מעשים כמוכן הוא יבחר לו אישה כשרה המקפידה על הליכות הבית במסירות, אבל תסלק ממחשבתך לגמרי את התפיסה המוטעית הזאת שהאישה צריכה להיות שקועה במחשבה ובדברים גדולים. תוכן חיי האישה הוא הבית כמעט שאין גבר המשיג ומבין זאת כיצד אדם יכול למצוא סיפוק ומילוי בעניינים פעוטים כאלה. כאן אנו מגיעים לנקודה חשובה מאד השוני המוחלט בין איש לאשתו".

תכונה זו לעסוק בדברים פעוטים ולהרגיש סיפוק אינה קיימת רק משום שצריך שמישהו יעשה זאת, אלא יש בזה עניין הרבה יותר עמוק כמו שביארנו לעיל האישה מסוגלת להכניס גיוון רוחני גם במעשים היום יומיים עניין זה נותן לה את הסיפוק הרוחני. אכן אצל אלו שאינם חיים חיי תורה נשים רבות ממורמרות על עיסוקן בעניינים פעוטים. ראה לדבר רוחו של אדם המעצב את צורתה הפנימית של הדירה ניכרת בכל דירה כדוגמת זה גם רוחה של האישה מעצבת את התוכן הפנימי של הדברים הגשמיים. לפיכך יקר בעיניה כל טיפול בענייני הבית אפילו תליית תמונה או הנחת עציץ בפינה מסוימת חשובה בעיניה כיון שזה אחד הדברים שעל ידם מתעצבת אווירת הבית. ייתכן מאד שזו אחת הסיבות שנשים אינן להוטות להשתמש בריהוט ישן שנותר בדירה והן שואפות לעצב את אווירת הבית ברוחה שלה.

נשים בלימוד התורה

אף שלימוד תורה הוא חיוב גדול ואף שכרו מרובה ותלמוד תורה כנגד כולם, הנשים פטורות ממצווה זו ולא די שהן פטורות יתר על כן "צוו חכמים שלא ילמד אדם את בתו תורה מפני שרוב הנשים אין דעתן מכוונת להתלמד אלא הן מוציאות דברי תורה לדברי הבאי לפי עניות דעתן. אמרו חכמים כל המלמד בתו תורה כאילו למדה תפלות. במה דברים אמורים בתורה שבעל פה אבל בתורה שכתוב לא ילמד אותה לכתחילה ואם לימדה אינו כמלמדה תפלות" (רמב"ם תלמוד תורה פ"א ה"ג).

מאיך מצאנו שברוריה אשתו של רבי מאיר למדה תורה, ועוד מצאנו במהלך ההיסטוריה כמה נשים שהיו מלומדות מאוד. נראה שהאיסור ללמדה תורה היא בעיקר בצעירותה שיכולה להביא לדברי הבאי, אבל בבגרותה יתכן שיכולה להשקיע ולהגיע למדריגות בתורה. וכמבואר בפרישה יוד רמו.

ומה החשש בבת צעירה, נראה, כי לימוד התורה המבוסס על מידות שהתורה נדרשת בהם אינו מסתדר עם אופי האישה שעסוקה בדברים רבים נוספים מלבד הלימוד ואינה רגילה בצורת הלימוד, וכשמגיעה למקומות כמו דרשות חזל שלא מספיקות את דעתו של אדם בהשקפה ראשונה, כדברים התלויים בשערה, היא עלולה לחשוב בלבה שהדברים הם דברי הבאי חו, כמו כן היא אינה רגילה לעמול בתורה, הרי בדרך כלל תלמד את הדברים בצורה אקראית ושטחית לכן היא מצויה בסכנה שלא תבין נכונה את עניין הדרשות. דוגמא לדבר, אדם שאינו מבין בארכיאולוגיה והגיע לאתר שנערכות בו חפירות ארכיאולוגיות הוא יראה שם מספר אבני בנין וכמה חרסים הוא יתמה. בוודאי מה עניין מצאו החופרים